

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 21.2.2007
KOM(2007) 59 lopullinen

KOMISSION TIEDONANTO NEUVOSTOLLE JA EUROOPAN PARLAMENTILLE

tulkitseva tiedonanto jätteistä ja sivutuotteista

SISÄLLYSLUETTELO

1.	Johdanto	3
2.	Tämän tiedonannon tausta.....	4
2.1.	Tiedonannon soveltamisala.....	4
2.2.	Tiedonannon tarkoitus.....	4
3.	Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön soveltaminen	6
3.1.	Jätteen määritelmään liittyvät yleiset huomiot.....	6
3.2.	Onko materiaali jäännöstuote vaiko tuote?	6
3.3.	Olosuhteet, joissa jäännöstuote ei ole jätettä.....	7
3.4.	Muita Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen käyttämiä perusteita jätteen ja sivutuotteen erottamiseksi.....	10
Liite 1 – esimerkkejä siitä, mikä on jätettä ja mikä muuta kuin jätettä.....		12
4.	Rauta- ja terästuotannon kuona ja pölyt.....	12
5.	Elintarvike- ja juomateollisuuden sivutuotteet - rehut	12
6.	Polttoprosessin sivutuotteet – savukaasujen rikinpoistossa muodostuva kipsi.....	13
7.	Leikkausjäännökset ja muut vastaavat materiaalit.....	13
Liite II – puudiagrammi jäte v. muu kuin jäte päätöksistä.....		14

KOMISSIION TIEDONANTO NEUVOSTOLLE JA EUROOPAN PARLAMENTILLE

tulkitseva tiedonanto jätteistä ja sivutuotteista

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

1. JOHDANTO

Jätteen määritelmällä on yli kolmenkymmenen vuoden ajan ollut keskeinen osa suojelemaan Euroopan ympäristöä jätteen syntymisen ja jätehuollon vaikutuksilta. Jätteiksi määriteltäviä esineitä tai aineita säädellään yhteisön jätelainsäädännöllä ihmisten terveyden ja ympäristön suojelemiseksi. Direktiivissä 2006/12/EY¹ (jätepolitiikan puitedirektiivi) yksilöidyt toimivaltaiset viranomaiset soveltavat jätteen määritelmää tapauskohtaisesti tehdessään jätteiden kuljetuksia tai lupia koskevia päätöksiä. Yleisellä tasolla tarkasteltuna on selvää, mikä on jätettä ja mikä ei ole. Jätteen määritelmän tulkinnan osalta on kuitenkin epäselvyyttä.

Eräs epäselvistä kysymyksistä on ero sellaisten materiaalien, jotka eivät ole tuotantoprosessin päätavoitteita, mutta joita voidaan pitää muina kuin jätteeksi katsottavina sivutuotteina, ja jätteenä käsiteltävien materiaalien välillä. Todellisuudessa niiden välille ei voida tehdä selkeää eroa. Tilanteen ovat teknisesti hyvin erilaisia, ja ympäristöriskit sekä –vaikutukset ovat hyvien erilaisia. Näissä tilanteissa on myös hyvin paljon ns. harmaita alueita. Sovellettaessa ympäristölainsäädäntöä on kuitenkin tarpeen tehdä tapauskohtaisesti selkeä ero kahden oikeudellisen tilanteen välillä. Jäte ja muu kuin jäte on erotettava toisistaan.

Tätä eroa on toisinaan ollut vaikea tehdä.

Jotta jätelainsäädännön oikeusvarmuutta voitaisiin parantaa ja jotta jätteen määritelmää olisi helpompi ymmärtää ja soveltaa, tässä tiedonannossa pyritään helpottamaan toimivaltaisten viranomaisten tapauskohtaista päätöksentekoa siitä, onko jokin materiaali jätettä vai ei. Tarkoituksena on myös antaa talouden toimijoille tietoa siitä, miten näitä päätöksiä olisi tehtävä. Tiedonannon avulla voidaan myös vähentää jättesäännösten tulkintaeroja EU:ssa.

Tiedonannon tavoitteena on selittää jätepolitiikan puitedirektiivin 1 artiklassa vahvistettua jätteen määritelmää, sellaisena kuin Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on sitä tulkinnut, jotta direktiivin asianmukainen täytäntöönpano voitaisiin varmistaa. EU:n jätelainsäädännössä sellaisilla ilmaisuilla, kuten sivutuote tai uusioraaka-aine, ei ole oikeudellista merkitystä – materiaalit joko ovat jätettä tai eivät ole. Tässä tiedonannossa² käytetään kuitenkin jätedirektiivin määritelmien lisäksi seuraavia kuvailevia ilmaisuja:

- Tuote – kaikki tuotantoprosessissa tarkoituksellisesti tuotettava materiaali. Useissa tapauksissa voidaan yksilöidä yksi (tai useampi) ”ensisijainen” tuote, eli pääasiallinen tuotettu materiaali.
- Jäännöstuote – materiaali, jota ei ole tuotettu tarkoituksellisesti tuotantoprosessissa, mutta joka ei välttämättä ole jätettä.

---

¹ EUVL L 114, 27.4.2006, s. 9–21.

² Määritelmät eivät ole Euroopan komission oikeudellisia tulkintoja, eikä niitä ole tarkoitettu käytettäväksi kuin tähän tiedonantoon viitattaessa.

– Sivutuote – jäännöstuote joka ei ole jätettä.

Kuten jätteiden syntymisen ehkäisemistä ja kierrätystä koskevassa teemakohtaisessa strategiassa ilmoitettiin, tiedonannossa ehdotettujen suuntaviivojen tehokkuutta tarkastellaan uudelleen vuonna 2010 strategian uudelleen tarkastelun yhteydessä. Tässä yhteydessä tarkastellaan myös, olisiko suuntaviivoja muutettava Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen uusimman oikeuskäytännön perusteella.

2. TÄMÄN TIEDONANNON TAUSTA

2.1. Tiedonannon soveltamisala

Tämän tiedonannon tarkoituksena on tehdä ero jätteen ja muun kuin jätteen välillä tuotantoprosesseissa. Sitä ei voida soveltaa muihin jätevirtoihin, kuten yhdyskuntajätteeseen, eikä kulutuksen jäännöstuotteisiin. Tiedonannossa ei käsitellä sitä, milloin tuotteesta tulee jätettä, tai milloin jäte lakkaa olemasta jätettä. Siinä ei myöskään käsitellä jätettä, joka ei kuulu jätepolitiikan puitedirektiivin soveltamisalaa.

2.2. Tiedonannon tarkoitus

Kuudennesta ympäristöä koskevasta yhteisön toimintaohjelmasta 22. heinäkuuta 2002 tehdyn Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen 1600/2002/EY³ 8 artiklan 2 kohdan iv alakohdassa kehoitetaan selventämään jätteen ja muun kuin jätteen välistä eroa. Komissio antoi 27. toukokuuta 2003 tiedonannon ”Kohti jätteiden syntymisen ehkäisemisestä ja kierrätystä koskevaa teemakohtaista strategiaa⁴, jossa se selosti jätteen määritelmän tilannetta, kehotti osallistumaan laajaan ja faktoihin perustuvaan keskusteluun tästä asiasta ja pyysi sidosryhmiä toimittamaan komissiolle parempia vaihtoehtoja nykyiselle jätteen määritelmälle. Suurimmassa osassa huomioita pyydettiin säilyttämään jätettä koskeva perusmääritelmä ja selventämään tiettyjä näkökohtia.

Tämän yksimielisyyden perusteella komissio sitoutui 21. joulukuuta 2005 antamassaan jätteiden syntymisen ehkäisemistä ja kierrätystä koskevassa teemakohtaisessa strategiassa⁵ antamaan ”tiedonannon, joka sisältää Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntöön perustuvat suuntaviivat ja jossa käsitellään relevanttien teollisuuden alojen sivutuotteisiin liittyviä kysymyksiä sekä sitä, milloin sivutuotteita olisi tai ei olisi pidettävä jätteenä. Tarkoituksena on selkeyttää taloudellisten toimijoiden ja toimivaltaisten viranomaisten oikeudellista tilannetta”. Tässä asiakirjassa täytetään nyt mainittu sitoumus.

---

³ EYVL L 242, 10.9.2002, s.1.

⁴ KOM(2003) 301 lopullinen.

⁵ KOM(2005) 666 lopullinen.

2.2.1. Miksi suuntaviivoja tarvitaan?

Kehittyvä oikeuskäytäntö ja oikeudellisen varmuuden puuttuminen ovat joissakin tapauksissa vaikeuttaneet jätteen määritelmän soveltamista sekä toimivaltaisten viranomaisten että taloudellisten toimijoitten piirissä. On olemassa joitakin todisteita siitä, että eri jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset ovat päätyneet eri ratkaisuihin samankaltaisissa tapauksissa. Tämä johtaa taloudellisten toimijoitten eriarvoiseen kohteluun ja muodostaa esteitä sisämarkkinoille. Jätteen määritelmän liian väljä tulkinta aiheuttaa kyseessä oleville liiketoiminnan aloille tarpeettomia kustannuksia ja voi vähentää sellaisten materiaalien houkuttelevuutta, jotka olisivat muuten palautuneet talouden kiertokulkuun. Liian tiukka tulkinta puolestaan johtaisi ympäristövahinkoihin ja heikentäisi yhteisön jätelainsäädäntöä ja jätteitä koskevia yhteisiä standardeja EU:ssa.

Komissio katsoo, että suuntaviivoilla voidaan lisätä oikeudellista selkeyttä paremmin kuin määrittelemällä sivutuotteet jätepolitiikan puitteiden välillä. Sellaiset jätteen ja sivutuotteiden välillä tehtävät erot, jotka perustuvat siihen, onko materiaali tarkoitus hyödyntää vai hävittää, tai siihen, onko materiaalilla positiivista taloudellista arvoa, eivät näyttäisi tarjoavan tarvittavia takuita ympäristönsuojelun kannalta. Vaihtoehtona voisi olla Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen käyttämien ilmaisujen siirtäminen suoraan direktiivin. Ne voisivat asiayhteydestään irrotettuina kuitenkin luoda uusia epävarmuuden aiheita. Muut vaihtoehdot, kuten kaikki luetteloihin perustuvat lähestymistavat, näyttävät olevan epäkäytännöllisiä käytännön soveltamisen ja oikeudellisen täytäntöönpanon kannalta. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen vahvistamien oikeudellisesti sitovien perusteiden puitteissa nämä suuntaviivat ovat joustava työkalu, jota voidaan sopeuttaa uusiin näyttöihin ja teknologioihin.

2.2.2. Talouselämään liittyvät näkökohdat

Teollisuusprosesseissa tuotetaan hyvin useita erityyppisiä materiaaleja, joita tämä tiedonanto saattaisi koskea. Talouselämän sanastoa käyttäen ne voivat olla sivutuotteita, välituotteita tai muita kuin ydintuotteita. Millään näistä ilmaisuista ei ole merkitystä yhteisön ympäristölainsäädännössä, eli tuotteilla ja sivutuotteilla on sama asema: materiaalit joko ovat jätettä tai eivät ole.

Teolliset tuotantoprosessit ovat usein monimutkaisia ja niistä saattaa syntyä useita eri materiaaleja, joilla on erilaiset taloudelliset arvot, ympäristövaikutukset ja jäte/muu kuin jäte -statukset. Tämän lisäksi jäte/muu kuin jäte -statuksen seuraukset voivat vaihdella teollisuuden alalta toiselle. Joillakin aloilla vaihdetaan vapaasti sisämarkkinoilla materiaaleja, joita on myyty jätteiksi luokiteltuina. Muilla aloilla, kuten elintarvike- ja juoma-alalla, selkeän eron tekeminen jätteen ja tuotteen välillä on elintärkeää kyseisen materiaalin taloudellisen hyödyntämisen kannalta. Tekninen tilanne muuttuu jatkuvasti teknologiassa sekä tuotantoprosessien että jätteiden käsittelytapojen osalta tapahtuvien muutosten myötä.

2.2.3. Ympäristöön liittyvät näkökohdat

On selvää, että sekä tuotteet että jätteet voivat sisältää myrkyllisiä materiaaleja ja aiheuttaa siten riskejä ihmisten terveydelle ja ympäristölle, jos niitä käsitellään tai valvotaan huonosti. Teollisuus- ja kaivausjätteillä on usein sellaisia ominaispiirteitä, joiden takia ne saattavat aiheuttaa erityisiä riskejä ympäristölle tuotteisiin verrattuna. Tämä johtuu siitä, että tuotteiden sisältö on yleensä erityisesti suunniteltu ja määrätty, mutta jätteen koostumus ei välttämättä ole niin selkeä.

Ympäristön kannalta tarkasteltuna onkin erityisen tärkeää, että materiaali luokitellaan asianmukaisesti joko jätteeksi tai muuksi kuin jätteeksi. Jätelait suojelevat ympäristöä teollisuusjätteiden vaikutuksilta monin tavoin, erityisesti lupa- ja siirtomenettelyiden sekä jätteenpolttoa koskevien erityissäännösten kautta. Jos materiaali ei ole jätettä, ei se tarkoita, että se jäisi kokonaan yhteisön lainsäädännössä vahvistetun ympäristönsuojelujärjestelmän ulkopuolelle. Tuotelainsäädännön ja muun lainsäädännön, kuten REACH-asetuksen, tavoitteena on suojella ihmisten terveyttä ja ympäristöä sellaisten tuotteiden ja muiden materiaalien mahdollisilta ympäristövaikutuksilta, jotka eivät ole jätettä.

3. EUROOPAN YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN OIKEUSKÄYTÄNNÖN SOVELTAMINEN

3.1. Jätteen määritelmään liittyvät yleiset huomiot

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on johdonmukaisesti todennut, että jätteen määritelmää on tulkittava laajasti, jotta tuomiot olisivat yhdenmukaisia direktiivin 2006/12/EY tavoitteen ja EY:n perustamissopimuksen 174 artiklan 2 kohdan kanssa. Tässä perustamissopimuksen kohdassa määrätään, että yhteisön ympäristöpolitiikan tavoitteena on suojelun korkea taso. Direktiivissä 2006/12/EY vahvistetussa jätteen määritelmässä viitataan direktiivin liitteeseen I ja komission päätöksessä 2000/532/EY⁶ olevaan Euroopan jäteluetteloon. Koska kumpikin mainituista lähteistä on vain suuntaa-antava, on jätteen määritelmässä keskeistä ilmaisu 'hävittää'.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on korostanut useissa yhteyksissä, että riippuu erityisistä tosiasiallisista olosuhteista, onko materiaali jätettä vai ei. Tästä syystä toimivaltaisen viranomaisen on tehtävä päätös tapauskohtaisesti.

Lopuksi on tärkeää ottaa huomioon, että vaikka tietty materiaali olisikin Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen vahvistamien testien (kuvattu jaksossa 3.3) mukainen, ja sitä pidettäisiin muuna kuin jätteenä, mutta se käytännössä kuitenkin hävitetään, on sitä selkeästi pidettävä jätteenä ja käsiteltävä sellaisena.

3.2. Onko materiaali jäännöstuote vaiko tuote?

*Palin Granit*⁷ – asiaa koskevassa tuomiossaan Euroopan yhteisöjen tuomioistuin totesi, että jäännöstuote on jotain sellaista, joka ei ole se varsinainen lopputuote, jota tuotantoprosessissa pyritään tuottamaan. *Saettin*⁸ oikeustapauksessa Euroopan yhteisöjen tuomioistuin totesi, että jos materiaalin tuotannon katsottiin olevan ”teknisen valinnan tulosta” (tarkoituksena oli tuottaa kyseistä materiaalia), sitä ei voida pitää jäännöstuotteena.

Kun määritellään sitä, onko materiaali jätettä vai ei, on ensimmäisenä tarkasteltava näin ollen sitä, oliko tuottajan tietoisena tarkoituksena tuottaa kyseessä olevaa materiaalia.

---

⁶ Sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna neuvoston päätöksellä 2001/537/EY, EYVL L 203, 28.7.2001, s.18.

⁷ Asia C-9/00 *Palin Granit Oy* (2002) Kok. I-3533.

⁸ C-235/02, *Saetti* 15.1. 2004 annettu määräys.

Jos valmistaja olisi voinut tuottaa ensisijaisen tuotteen tuottamatta kyseessä olevaa materiaalia, mutta kuitenkin päätti tuottaa sitä, on se osoitus siitä, että kyseessä oleva materiaali ei ole jäännöstuote. Muita todisteita siitä, että kyseessä olevan materiaalin tuotanto oli tekninen valinta, ovat muun muassa tuotantoprosessin muuttaminen erityisen teknisten ominaisuuksien antamiseksi kyseiselle materiaalille.

Tapaus öljykoksi

Saettin ja Fredianin oikeustapauksissa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelta pyydettiin lausuntoa siitä, pidetäänkö öljykoksia, eli raakaöljyn jalostuksen yhteydessä saatavaa hiilipohjaista materiaalia, jätteenä vai ei. Euroopan yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että öljykoksia ei voida luokitella jäännöstuotteeksi, koska koksen tuotanto johtuu teknisestä valinnasta. Se on erityisesti tarkoitettu käytettäväksi polttoaineena. Euroopan yhteisöjen tuomioistuin katsoi myös, että vaikka öljykoksi on jalostusprosessin automaattinen tulos, olisi öljykoksia pidettävä myös öljytuotteena ja sellaiseksi valmistettuna, eikä jäännöstuotteena, jos oltiin varmoja siitä, että koko koksituotanto käytettäisiin kokonaisuudessaan pääasiassa samoihin tarkoituksiin kuin muut jalostusprosessissa tuotetut aineet.

3.3. Olosuhteet, joissa jäännöstuote ei ole jätettä

Vaikka materiaalin katsotaan olevan jäännöstuote, ei se Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen mielestä välttämättä ole jätettä. Materiaalin ominaisuudet, jotka mahdollistavat sen jatkokäytön taloudessa, voivat tarkoittaa, ettei sitä olisi pidettävä jätteenä.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on viimeaikaisessa oikeuskäytännössään (*Palin Granit* ja sitä seuraavat oikeustapaukset) vahvistanut kolmiosaisen testin, joka jäännöstuotteen on läpäistävä, jotta sen voitaisiin katsoa olevan sivutuote. Euroopan yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että materiaali ei ole jätettä, jos materiaalin jatkokäyttö oli varmaa eikä vain mahdollista, jatkokäyttö tapahtuu ilman ennen uudelleenkäyttöä tapahtuvaa jatkojalostusta ja osana jatkuvaa tuotantoprosessia, materiaali ei olisi jätettä. Testi on kumulatiivinen – kaikki kolme osaa on läpäistävä. Tämän testin lisäksi Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että sivutuotteen suunnitellun käyttötarkoituksen on myös oltava laillinen. Toisin sanoen sivutuote ei voi olla jotain sellaista, jonka valmistaja on velvollinen hävittämään tai jonka käyttötarkoitus on kielletty EU:n tai kansallisen lainsäädännön nojalla (katso liitteessä II oleva päätöksiä koskeva puudiagrammi).

3.3.1. Onko materiaalin jatkokäyttö varmaa eikä vain mahdollista?

Onko mahdollista, että materiaalia ei itse asiassa voida käyttää tai että se ei ole sellaisten teknisten eritelmien mukainen, joiden mukainen sen edellytettäisiin olevan, jotta sitä voitaisiin käyttää, tai että materiaalille ei ole markkinoita? Näissä tapauksissa materiaalia olisi pidettävä jätteenä. Jätestatus suojelee ympäristöä tämän epävarmuuden mahdollisilta vaikutuksilta. Jos myöhemmin osoittautuu, että jätettä voidaankin käyttää hyödyllisiin tarkoituksiin, materiaali menettää jätestatuksensa siinä vaiheessa, kun se on valmista hyödynnettäväksi tuotteena (katso *Mayer Perry*⁹).

⁹ C-444/00 *Mayer Parry* (2003) Kok I-6163.

Joissakin tapauksissa voi olla mahdollisuus käyttää tietty osa materiaalista, mutta loppu materiaalista olisi hävitettävä. Jos toimivaltaisen viranomaisen tapauskohtaisen selvityksen perusteella ei voida taata, että kaikki kyseessä oleva materiaali voidaan käyttää tiettyyn tarkoitukseen, olisi materiaali ensin luokiteltava jätteeksi. Materiaalin haltijan ja sen myöhempien käyttäjien välisiä pitkän aikavälin sopimuksia voidaan kuitenkin pitää osoituksena siitä, että sopimuksen soveltamisalaan kuuluva materiaali aiotaan käyttää. Näin ollen varmuus käytöstä on olemassa.

Jos materiaali vastaavasti aiotaan varastoida määräämättömäksi ajaksi ennen mahdollista mutta ei kuitenkaan varmaa uudelleenkäyttöä, olisi sitä pidettävä varastoinnin ajan jätteenä (*Palin Granit*).

3.3.1.1. Jatkokäyttö antaa jätteen haltijalle taloudellisen edun

Jos valmistaja voi myydä kyseessä olevan materiaalin voitolla, on se osoitus siitä, että materiaalin käytön varmuus on todennäköisempää (kuin vain mahdollinen käyttö). (*Palin Granit*). Tätä ei kuitenkaan voida yksinään pitää ratkaisevana perusteena (katso aikaisemmat oikeustapaukset, joissa vahvistetaan, että jätteellä voi olla taloudellinen arvo. (*Vessoso* ja *Zanetti*¹⁰, *Tombesi*¹¹)). Komissio katsoo, että on myös tärkeää punnita jätteiden käsittelyn kustannuksia tämän testin yhteydessä, koska on olemassa riski siitä, että näennäisen hinnan avulla materiaali voitaisiin luokitella muuksi kuin jätteeksi, mikä mahdollistaisi sen käsittelyn muualla kuin asianmukaisissa jätteenkäsittelylaitoksissa. Nykyisten markkinahintojen mukainen tai sen ylittävä korkea hinta materiaalista voi kuitenkin osoittaa, että materiaali ei ole jätettä.

Espanjan lantatapaukset

Yhdistetyissä asioissa Komissio v. Espanja (C-416/02 ja C-121/03) Euroopan yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että lanta ei ole jätettä, jos sitä käytetään lannoitteena osana laillista lannanlevitystoimintaa selkeästi yksilöidyillä peltolohkoilla (riippumatta siitä, ovatko peltolohkot sen maatilan alueella, josta lanta on peräisin, vai sen ulkopuolella) ja jos lantaa varastoidaan vain sen verran kuin levitystoimintoihin tarvitaan.

3.3.2. *Voidaanko materiaali käyttää uudelleen ilman jatkojalostusta?*

Tätä testiä voi olla vaikeaa soveltaa joissakin tapauksissa. Usein sivutuotteen arvoketjussa on tehtäväketju, joka on suoritettava materiaalin jatkokäytön yhteydessä: Kun materiaali on tuotettu, se on mahdollisesti pestävä, kuivattava, jalostettava tai homogenisoitava. Siihen on ehkä lisättävä ominaisuuksia tai muita materiaaleja, jotka ovat tarpeen sen jatkokäytön kannalta. Lisäksi sen laatua on valvottava jne. Jotkut toimista suoritetaan valmistajan tuotantolaitoksella ja jotkut seuraavan käyttäjän tai välittäjänä toimivan tahon tiloissa. Siinä määrin kuin nämä tehtävät ovat erottamaton osa tuotantoprosessia (katso seuraava jakso), ne eivät estä sitä, että materiaalia pidetään sivutuotteena.

¹⁰ Tapaukset C-206/88 ja 207/88, *Vessoso ja Zanetti* (1990) Kok. I 1461.

¹¹ Yhdistetyt asiat C-304/94, C-330/94, C-342/94 ja C-224/95 *Tombesi* (1997) Kok. I-3561.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on todennut, että jos jatkokäyttö edellyttää hyödyntämistä prosessia, vaikka tällainen jatkokäyttö olisi varmaa, on se osoitus siitä, että kyseinen materiaali on jätettä ennen kuin mainittu prosessi on saatu päätökseen (*Avesta Polarit*¹²).

3.3.3. Osana jatkuvaa tuotantoprosessia?

Jos materiaali on kuitenkin tehty valmiiksi jatkokäyttöä varten jatkuvan tuotantoprosessin erottamattomana osana, ja on sitten onnistuneesti toimitettu tällaista jatkokäyttöä varten, on sitä Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen vahvistaman testin mukaisesti pidettävä sivutuotteena.

Tässä tapauksessa toimivaltaisen viranomaisen on päätettävä, ovatko edellä olevassa jaksossa kuvatut tehtävät **jatkuvan tuotantoprosessin erottamattomia osia**. Komission mielestä tämän päätöksen on perustuttava kaikkiin tosiasioihin: tarkastelun kohteina voivat olla materiaalin jatkokäyttövalmiuden taso, niiden toimien luonne ja laajuus, joita on toteutettava valmisteltaessa materiaalia jatkokäyttöä varten, näiden toimien sisällyttäminen päätuotantoprosessiin, ja se, suorittaako nämä toimet joku muu kuin valmistaja. Toimivaltainen viranomainen voi myös käyttää BREF-asiakirjoja ohjeena päättäessään, mitkä toimet ovat erottamaton osa jatkuvaa tuotantoprosessia. Olisi otettava huomioon, että Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on vahvistanut lähestymistavakseen *Palin Granitia, Niselliä*¹³ ja *Espanjan lantatapausta* koskevien tuomioiden yhteydessä, että tuotantoprosessia olisi tarkasteltava kapeasti pikemmin kuin laajasti.

Jos materiaali viedään jatkojalostettavaksi siitä laitoksesta tai tehtaasta, jossa se on tuotettu, voidaan sitä pitää osoituksena siitä, että tällaisia tehtäviä ei enää pidetä saman tuotantoprosessin osina. Tätä ei voi kuitenkaan pitää lopullisena osoituksena, koska teollisuusprosessit erikoistuvat jatkuvasti. Jatkokäyttäjät ja välittäjäyritykset voivat osallistua materiaalin valmisteluun jatkokäyttöä varten suorittamalla edellä 3.3.2 jaksossa kuvattuja toimia.

Jos materiaalia tarvitaan valmistajan ensisijaiseen toimintoon, pidetään sitä osoituksena siitä, ettei kyseinen materiaali ole jätettä.

Ylijäämäkivien tapaus

Avesta Polarit - ja *Palin Granit* -tapauksissa Euroopan yhteisöjen tuomioistuinta pyydettiin ratkaisemaan, missä olosuhteissa kaivos- ja louhintatoimista ylitse jääneitä kiviä olisi pidettävä jätteenä. Euroopan yhteisöjen tuomioistuin totesi, että jos kivet varastoitiin ennen mahdollista jatkokäyttöä tai tulevia jätteenkäsittelyvelvoitteita, niiden katsottaisiin olevan jätettä. Jos tiettyjen jäämien osalta pystyttäisiin fyysisesti yksilöimään, että ne on varastoitu ennen mahdollista, muttei varmaa uudelleenkäyttöä siten, ettei niitä ole käsitelty, jotta niitä voitaisiin käyttää maanalaisten käytävien täyttämiseen maaperän vakauttamiseksi, koska kaivoksen (malminlouhinta) pääasiallinen toiminta sitä edellyttää, jäämien ei katsota olevan jätettä.

¹² Tapaus C-114/01 *Avesta Polarit Chrome Oy*, 11.9.2003 annettu tuomio.

¹³ C-457/02, *Niselli*, 11. marraskuuta a 2004 annettu määräys.

3.4. Muita Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen käyttämiä perusteita jätteen ja sivutuotteen erottamiseksi

*Arco Chemie*¹⁴ - asiassa ja muussa vastaavassa oikeuskäytännössä Euroopan yhteisöjen tuomioistuin luetteli joukon perusteita, joiden avulla voidaan osoittaa, että materiaali on jätettä. Mitkään näistä osatekijöistä eivät välttämättä ole ratkaisevia, mutta ne voivat olla joissakin olosuhteissa avuksi.

3.4.1. Ainoa suunniteltu käyttö on hävittäminen, tai käytöllä on suuret ympäristövaikutukset tai se edellyttää erityisiä suojelutoimenpiteitä

Kuten Euroopan yhteisöjen tuomioistuin totesi, jos tietylle materiaalille ei ole mahdollista käyttötarkoitusta, ja se on siitä syystä hävitettävä, vaikuttaisi selvältä, että tällaisen materiaalin katsottaisiin olevan jätettä tuotantohetkestä alkaen. Joissakin tapauksissa materiaalin jatkokäyttö on kielletty, tai materiaali on hävitettävä tai se on hyödynnettävä jätteenä pakollisessa menettelyssä. Näin voitaisiin toimia ympäristöön, turvallisuuteen tai kansanterveyteen liittyvistä syistä. Eräs esimerkki EU:n lainsäädännöstä on PCB/PCT:stä annettu direktiivi 96/59/ETY¹⁵, jonka mukaisesti tietty materiaali on pakko hävittää tai sitä on kohdeltava jätteenä. Vastaavasti, jos materiaali ei ole tuotelainsäädännön säädösten mukainen mahdollisen käyttötarkoituksensa osalta, olisi sitä pidettävä jätteenä, kunnes se on mainittujen säädösten mukainen.

Monimutkaisempi on kysymys tietyn materiaalin aiheuttamista mahdollisista ympäristövahingoista ja siitä, jos materiaalin käyttö edellyttäisi tiettyjen ympäristönsuojelutoimien toteuttamista. Monet ensisijaiset tuotteetkin voivat mahdollisesti aiheuttaa suuria ympäristövahinkoja, ja niitä on käytettävä varovasti ympäristövahinkojen välttämiseksi. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen jätemääritelmän tulkinnan mukaisesti voidaan todeta, että jos sivutuotteella on suuremmat ympäristövaikutukset kuin sillä vaihtoehtoisella materiaalilla tai tuotteella, jonka se korvaa, tämä voi vaikuttaa jäte/muu kuin jäte -päätökseen tilanteissa, joissa vertailu on mahdollista ja relevanttia.

Päinvastaisessa tilanteessa voidaan todeta, että vaikka materiaali ei aiheuta selvää riskiä ympäristölle, se ei kuitenkaan osoita, ettei materiaali ole jätettä. *Palin Granit* -asiassa Euroopan yhteisöjen tuomioistuin totesi, että vaikka oli osoitettu, että kyseessä oleva materiaali ei aiheuta todellisia riskejä ihmisten terveydelle ja ympäristölle, se ei ollut relevantti peruste, jonka mukaisesti päätettäisiin siitä, että materiaali ei ole jätettä. Tämä on loogista, sillä sopimattomaan paikkaan dumpattu inertti teollisuusjäte ei välttämättä aiheuta riskejä ihmisten terveydelle tai ympäristölle. Se aiheuttaa kuitenkin epäilyksettä haittaa, joten sen olisi kuuluttava jätteen määritelmän soveltamisalaan. Tästä seuraa, että vaikka aine voidaan hyödyntää polttoaineena ympäristöä kunnioittavalla tavalla ja ilman merkittävää käsittelyä, se ei tarkoita, ettei aine olisi jätettä (*Arco Chemie*). Jätteen määritelmä on olemassa sen varmistamiseksi, että jätteet todellakin käsitellään ympäristön kannalta vastuullisesti.

¹⁴ Yhdistetyt asiat C-418/97 & C-419/97 *ARCO Chemie* (2000) Kok. I-4475.

¹⁵ EYVL L 243, 24.9.1996, s. 31–35.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin totesi samassa asiassa, että materiaalin varastointipaikka ja materiaalin koostumus eivät olleet relevantteja määriteltäessä sitä, onko materiaali jätettä vai ei. Joissakin tapauksissa, kuten marmorin louhinnassa, jätettä olevat jäännöstuotteet, kuten leikkausjäännökset, voivat olla täsmälleen samaa materiaalia kuin ensisijainen tuote. Jos ne kuitenkin aiotaan hävittää, ne ovat edelleen jätettä.

3.4.2. Kyseessä olevan materiaalin käsittelymenetelmä on tavanomainen jätteenkäsittelymenetelmä

Joissakin tapauksissa materiaalin määräpaikka voi toimia vihjeenä materiaalin statuksesta. Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin katsonut myös, että materiaalin jätestatusta ei voida ratkaista lopullisesti määrittelemällä, onko materiaaliin sovellettu toiminto liitteessä IIA tai IIB lueteltu jätteenkäsittelytoiminto vai ei (*Niselli*). Tämä on luonnollista, koska useita liitteessä lueteltuja jätteen käsittely- tai hävittämismenetelmiä voitaisiin aivan hyvin soveltaa myös tuotteeseen, ja päin vastoin. Käsittelymenetelmän perusteella ei siis voida erottaa toisistaan polttoaineen polttamista tuotteena ja jätteen polttoa.

3.4.3. Yritys pitää materiaalia jätteenä

Arco Chemie -asiassa Euroopan yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että jos yritys pitää materiaalia jätteenä, se voisi olla näkökohta, joka osoittaisi, että kyseinen materiaali on jätettä. Komissio kuitenkin katsoo, että tämä testi saattaisi rohkaista laiminlyömään jätelainsäädäntöä, koska sellaiset yritykset saisivat etua, jotka eivät ole tietoisia laillisista velvoitteista tai jotka pyrkivät välttämään näiden velvoitteiden täyttämisen. Koska tämä näkemys on erittäin subjektiivinen, se saattaisi johtaa siihen, että jättekäsite vaihtelisi jäsenvaltiosta toiseen.

3.4.4. Yritys pyrkii rajoittamaan tuotetun materiaalin määrää

Palin Granit -asiassa Euroopan yhteisöjen tuomioistuin totesi vielä, että jos yritys pyrkii rajoittamaan tuotetun materiaalin määrää, sitä voidaan pitää osoituksena siitä, että materiaali on jätettä. Tätä ei voida pitää ratkaisevana, koska on mahdollista pyrkiä vaihtelevaan tietyn materiaalin tuotannon määrää kustannuksiin, hintaan ja markkinoihin liittyvistä syistä eikä pelkästään hävitettäväksi tulevan materiaalmäärään minimoimiseksi. Jos tätä perustetta sovellettaisiin tiukasti, saattaisi se johtaa siihen, että yritykset eivät tietyissä tilanteissa ota käyttöön jätteen syntymisen ehkäisemistä koskevia politiikkoja.

Liite 1 – esimerkkejä siitä, mikä on jätettä ja mikä muuta kuin jätettä

Näiden esimerkkien avulla pyritään osoittamaan, mitkä materiaalit tietyissä tapauksissa voidaan luokitella jätteiksi ja mitä materiaaleja ei. Esimerkit ovat monilta eri aloilta, mutta ne eivät ole ratkaisevia eivätkä kaiken kattavia. Myös useita muita esimerkkejä olisi voitu käyttää. Tässä esitettävät esimerkit voivatkin vaihdella EU:n alueella joissakin olosuhteissa, erityisesti jos ei ole varmuutta tietyn sivutuotteen käytöstä tai toisaalta jos materiaalin käyttö on varmaa jollakin alueella tai jossakin jäsenvaltiossa, mutta tilanne ei ole sama kaikissa tapauksissa EU:n alueella.

1. RAUTA- JA TERÄSTUOTANNON KUONA JA PÖLYT

Masuunikuonaa valmistuu masuuniuunissa samanaikaisesti sulan raudan kanssa. Raudan tuotantoprosessi on mukautettu sen varmistamiseksi, että kuonalla on vaadittavat tekniset laatuominaisuudet. Tuotantoprosessin alussa on tehty tekninen valinta, joka määrittelee, millaista kuonaa tuotetaan. Lisäksi kuonan käyttö on varmaa tietyissä selkeästi määritellyissä käyttötarkoituksissa, ja sen kysyntä on suurta. Masuuniuunin kuonaa voidaan käyttää suoraan tuotantoprosessin päätteeksi, eikä sitä tarvitse jatkoprosessoida tavalla (kuten esimerkiksi murskata sopivan raekoon aikaansaamiseksi), joka ei olisi erottamaton osa tätä tuotantoprosessia. Tämän materiaalin voidaan näin ollen katsoa olevan muuta kuin jätettä.

Rikinpoistokuonaa muodostuu, koska rikki on poistettava raudasta ennen sen prosessoimista teräkseksi. Tässä kuonassa on paljon rikkiä, eikä sitä voida käyttää tai kierrättää metallurgisessa kierrossa, joten se sijoitetaan yleensä kaatopaikalle. Toinen esimerkki on teräksentuotantoprosessista erotettu pöly, jota on kerätty laitoksen sisäilman puhdistuksen yhteydessä. Pöly kerätään talteenottoprosessissa suodattimiin. Nämä suodattimet voidaan puhdistaa ja metallipitoinen sisältö voidaan palauttaa talouden kiertokulkuun. Molemmat näistä jäännöstuotteista ovat siten jätettä siitä lähtien, kun rautapitoinen pöly irrotetaan suodattimista. Ne lakkaavat olemasta jätettä, kun ne on kierrätetty.

2. ELINTARVIKE- JA JUOMATEOLLISUUDEN SIVUTUOTEET - REHUT

Elintarvike- ja juomateollisuuden sivutuotteita käytetään pääasiassa rehuna. Useiden alojen (kuten sokerintuotanto, öljysiementen murskaus, tärkkelyksen tuotanto ja maltaan tuotanto) tuotantoprosesseissa syntyy materiaaleja, joita viljelijät käyttävät suoraan rehuna tai joita rehuteollisuus käyttää eläinten rehuseoksissa. Vaikka kaikkia rehuksi tarkoitettuja jäännöstuotteita ei luokitellakaan automaattisesti muuksi kuin jätteeksi¹⁶, edellä mainittuja rehumateriaaleja on tuotettu tarkoituksellisesti mukautetuissa tuotantoprosesseissa, tai niitä ei ole tuotettu tarkoituksellisesti, mutta ne ovat Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen kumulatiivisten sivutuotepäätösten mukaisia, koska niiden jatkokäyttö rehuna on varmaa, eikä niitä tarvitse jatkojalostaa kyseisen materiaalin tuotantoprosessin ulkopuolella. Lisäksi rehumateriaaleihin sovelletaan esimerkiksi elintarvikelainsäädäntöä koskevaa asetusta (EY)

---

¹⁶ (koska komission kanta on käsiteltävänä yhteisöjen tuomioistuimessa asiassa Komissio v. Italia, C-195/05 – erityiset tekniset ominaisuudet ja uudelleenkäytön varmuus eivät ole riittäviä yksinään – on sovellettava yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä vahvistettua kolmea kumulatiivista elementtiä.

178/2002¹⁷ ja rehuaineiden liikkuvuudesta annettua direktiiviä 96/25/EY¹⁸. Molemmissa tapauksissa tämän materiaalin voidaan näin ollen katsoa olevan muuta kuin jätettä.

3. POLTTOPROSESSIN SIVUTUOTTEET – SAVUKAASUJEN RIKINPOISTOSSA MUODOSTUVA KIPSI

Savukaasujen rikinpoistolaitoksissa poistetaan rikki savukaasuista, joita on muodostunut poltettaessa rikkiä sisältäviä fossiilisia polttoaineita voimalaitoksissa. Tarkoituksena on estää näiden päästöjen vaikutukset ilman pilaantumiseen ja happosateisiin. Prosessista syntyvää materiaalia, savukaasujen rikinpoistossa (FGD) muodostuvaa kipsiä käytetään useisiin samanlaisiin käyttötarkoituksiin kuin luonnonkipsiäkin, ja erityisesti kipsilevyn valmistukseen. Prosessia muutetaan ja valvotaan vaatimusten mukaisen FGD-kipsin tuottamiseksi. Lisäksi voidaan todeta, että materiaalin käyttö on varmaa ilman, että sitä tarvitsisi jatkojalostaa ennen uudelleenkäyttöä ja osana yhdenmukaisesti tuotantoprosessia.

Myös useita muita hiilenpolttoon liittyviä tuotteita voidaan jatkokäyttää joko sellaisenaan tai pienen jatkojalostuksen jälkeen. Jotkut näistä tuotteista kuitenkin sijoitetaan käytännössä kaatopaikoille (esimerkiksi ruskohiilen lentotuhka) Koska käytöstä koko EU:ssa ei näin ollen ole varmuutta, tällaiset tuotteet eivät täytä Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen perusteita EU:n alueella ja niitä pidetään tästä syystä usein jätteinä, vaikka tietyissä paikallisissa tilanteissa niitä voidaan käyttää ja näin ollen käyttövarmuus voi olla olemassa.

4. LEIKKAUSJÄÄNNÖKSET JA MUUT VASTAAVAT MATERIAALIT

Käsittlemättömästä puusta peräisin olevia sahanjauhoja, puulastuja ja leikkausjäännöksiä syntyy sahoilla tai toissijaisissa toiminnoissa, kuten huonekalujen tai pellettien ja pakkausten tuotannossa, ensisijaisen tuotteen eli sahatun puun lisäksi. Näitä käytetään sitten raaka-aineena puupaneelien kuten lastulevyn tuotannossa sekä paperin valmistuksessa. Näiden tuotteiden käyttö on varmaa, ne ovat erottamaton osa tuotantoprosessia, eikä niitä tarvitse jatkojalostaa muuten kuin mukauttamalla niiden koko asianmukaiseksi lopputuotteen kannalta.

Yleisemmin tarkasteltuna ensisijaisesta tuotantoprosessista yli jäänyttä materiaalia, tai materiaalia, joka on kosmeettisesti riittämätöntä, mutta muuten vastaavaa kuin ensisijainen tuote, kuten kumiseosta ja vulkanisoitua seosta, korkkilastuja ja -paloja, muovipaloja ja muuta vastaavaa materiaalia, voidaan pitää sivutuotteena. Jotta ne olisivat sivutuotteita, on niitä voitava käyttää uudelleen sellaisenaan joko ensisijaisessa tuotantoprosessissa tai muissa yhdenmukaisesti tuotantoprosesseissa, joissa uudelleenkäyttö on myöskin varmaa. Tämän tyyppisen materiaalin voidaan myös katsoa olevan muuta kuin jätettä.

Jos tällainen materiaali edellyttää täydellistä kierrätys- tai hyödyntämistointia tai jos siinä on epäpuhtauksia, jotka on poistettava ennen kuin sitä voidaan jatkokäyttää tai -prosessoida, katsotaan sen osoittavan, että materiaali on jätettä kierrätys- tai hyödyntämistoimen päättymiseen saakka.

---

¹⁷ EUVL L 100, 8.4.2006, s. 3.

¹⁸ EYVL L 123, 23.5.1996, s. 35-58.

Liite II – puudiagrammi jäte v. muu kuin jäte päätöksistä

